Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
MELCHIORA WATHELETA
przedstawiona w dniu 26 marca 2015 r.[1]

Sprawa C-63/14

Komisja Europejska
przeciwko

Republice Francuskiej

Uchybienie zobowiązaniom państwa członkowskiego — Pomoc państwa — Obowiązek odzyskania — Rekompensaty za przekazanie obowiązku świadczenia usługi publicznej

I – **Wprowadzenie**

1. Niniejsza sprawa jest kolejną na długiej liście spraw dotyczących pomocy państwa przyznanej przez Republikę Francuską na rzecz Société nationale maritime Corse-Méditerranée (SNCM) SA (zwanej dalej „SNCM”)[2].

2. Komisja Europejska w drodze skargi złożonej w dniu 10 lutego 2014 r. wnosi do Trybunału o stwierdzenie, że, po pierwsze, nie podejmując w wyznaczonym terminie wszelkich niezbędnych środków w celu odzyskania od beneficjentów pomocy państwa uznanej za niezgodną z prawem i z rynkiem wewnętrznym na mocy art. 2 ust. 1 decyzji Komisji 2013/435/UE z dnia 2 maja 2013 r. w sprawie pomocy państwa SA.22843 (2012/C) (ex 2012/NN) wdrożonej przez Republikę Francuską na rzecz Société Nationale Maritime Corse Méditerranée i Compagnie Méridionale de Navigation[3] (zwanej dalej „sporną decyzją”), po drugie, nie anulując w wyznaczonych terminach wszystkich wypłat pomocy, o której mowa w art. 2 ust. 1, i po trzecie, nie informując Komisji w wyznaczonym terminie o środkach podjętych w celu zastosowania się do tej decyzji, Republika Francuska uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciążą na mocy art. 288 akapit czwarty TFUE i art. 3–5 tej decyzji.

II – **Ramy prawne**

3. Artykuł 108 ust. 2 TFUE stanowi, co następuje:

„Jeśli Komisja stwierdzi, po wezwaniu zainteresowanych stron do przedstawienia uwag, że pomoc przyznana przez państwo lub przy użyciu zasobów państwowych nie jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu artykułu 107, lub że pomoc ta jest nadużywana, decyduje o zniesieniu lub zmianie tej pomocy przez dane państwo w terminie, który ona określa.

1 — Język oryginału: francuski.

2 — Zobacz wydane przez Trybunał wyroki: SNCM i Francja/Komisja, C-533/12 P i C-536/12 P, EU:C:2014:2142; wydane przez Sąd wyroki: Corsica Ferries France/Komisja, T-349/03, EU:T:2005:221; Corsica Ferries France/Komisja, T-565/08, EU:T:2012:415; a także postanowienie Corsica Ferries France/Komisja, T-231/05, EU:T:2006:2. Zobacz również sprawy: Francja/Komisja (T-366/13), SNCM/Komisja (T-454/13) i Francja/Komisja (T-74/14) (zawisłe przed Sądem Unii Europejskiej).

3 — Dz.U. L 220, s. 20.

Jeśli dane państwo nie zastosuje się do tej decyzji w wyznaczonym terminie, Komisja lub każde inne zainteresowane państwo może, na zasadzie odstępstwa od postanowień artykułów 258 [TFUE] i 259 [TFUE], wnieść sprawę bezpośrednio do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

[…]".

4. Artykuł 14 rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. [108 TFUE] [4] stanowi:

„1. W przypadku gdy podjęte zostały decyzje negatywne w sprawach pomocy przyznanej bezprawnie, Komisja podejmuje [wydaje] decyzję, że zainteresowane państwo członkowskie podejmie wszelkie konieczne środki w celu windykacji [odzyskania] pomocy od beneficjenta (zwaną dalej »decyzją o [odzyskaniu]«). Komisja nie wymaga windykacji [odzyskania] pomocy, jeżeli byłoby to sprzeczne z ogólną zasadą prawa wspólnotowego.

2. Pomoc podlegająca windykacji [odzyskaniu] na podstawie decyzji o windykacji [odzyskaniu] obejmuje odsetki naliczone według właściwej stopy ustalonej przez Komisję. Odsetki są płatne od dnia, w którym pomoc przyznana bezprawnie została udostępniona beneficjentowi, do daty jej windykacji [odzyskania].

3. Bez uszczerbku dla jakiegokolwiek orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości wydanego zgodnie z art. [201 TFUE], windykacja [odzyskanie] zostaje przeprowadzona [przeprowadzone] bezzwłocznie i zgodnie z procedurami przewidzianymi w prawie krajowym zainteresowanego państwa członkowskiego, pod warunkiem że przewidują one bezzwłoczne i skuteczne wykonanie decyzji Komisji. W tym celu oraz w wypadku postępowania przed sądami krajowymi zainteresowane państwa członkowskie podejmują wszelkie konieczne kroki, jakie dostępne są w ich odpowiednich systemach prawnych, włącznie ze środkami tymczasowymi, bez uszczerbku dla prawa [Unii]".

III – **Ramy faktyczne**

A – *Okoliczności faktyczne, które doprowadziły do wydania spornej decyzji*

5. Uchwałą z dnia 7 czerwca 2007 r. Assemblée de Corse (zgromadzenie Korsyki) przekazało konsorcjum składającemu się z SNCM i Compagnie méridionale de navigation SA (zwanej dalej „CMN") obowiązek świadczenia usług publicznych w zakresie obsługi połączeń morskich między portem w Marsylii a portami Korsyki. Na mocy decyzji przyjętej w tym samym dniu przewodniczący rady wykonawczej samorządu Korsyki (CTC) został upoważniony do podpisania umowy o przekazaniu obowiązku świadczenia usługi publicznej (zwanej dalej „umową").

6. Umowa została podpisana na okres od dnia 1 lipca 2007 r. do dnia 31 grudnia 2013 r. Artykuł 1 określa jej przedmiot jako świadczenie usług regularnych połączeń morskich na wszystkich liniach objętych obowiązkiem użyteczności publicznej między portem w Marsylii a następującymi portami Korsyki: Ajaccio, Balagne, Bastia, Porto-Vecchio i Propriano.

7. Specyfikacja warunków umowy zawarta w załączniku 1 do umowy określa charakter tych usług i rozróżnia, co następuje:

— usługę stałą w zakresie transportu pasażerskiego i towarowego, którą konsorcjum SNCM-CMN jest zobowiązane zapewniać cały rok (zwaną dalej „usługą podstawową") i

4 — Dz.U. L 83, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 8, t. 1, s. 339.

— usługę dodatkową w zakresie transportu pasażerskiego, świadczoną w okresie największego nasilenia ruchu, obejmującą okres około 37 tygodni na liniach Marsylia – Ajaccio i Marsylia – Bastia oraz okres od dnia 1 maja do dnia 30 września na linii Marsylia – Propriano (zwaną dalej „usługą dodatkową").

8. Na mocy umowy, obaj zleceniobiorcy otrzymują roczny wkład ze strony Office des transports de Corse (urząd transportu Korsyki, zwany dalej „OTC"), w zamian za świadczoną usługę podstawową i usługę dodatkową. Ostateczna rekompensata finansowa dla każdego ze zleceniobiorców ograniczona jest do kwoty deficytu eksploatacji, powstałego na skutek zobowiązań wynikających ze specyfikacji, biorąc pod uwagę rozsądną rentowność włożonego kapitału żeglugowego w stosunku do liczby dni jego rzeczywistego wykorzystania do rejsów przewidzianych w tych zobowiązaniach. W przypadku, gdy przychody osiągane są niższe od prognozowanych przychodów określonych przez zleceniobiorców w ich ofercie, umowa ta przewiduje dostosowanie rekompensaty publicznej.

9. Po podpisaniu umowa została zmieniona w taki sposób, że ponad 100 rejsów rocznie między Korsyką a Marsylią zostało zlikwidowanych, że kwoty roczne referencyjnej rekompensaty finansowej zostały obniżone do 6,5 mln EUR dla obydwu zleceniobiorców i że mechanizm dostosowania rocznych przychodów przez zleceniobiorców został ograniczony przez wprowadzenie górnego limitu.

B – *Sporna decyzja*

10. W następstwie skargi złożonej przez francuską spółkę Corsica Ferries France SAS (zwaną dalej „Corsica Ferries") w sprawie pomocy przyznanej bezprawnie i niezgodnie z rynkiem wewnętrznym, z której SNCM i CMN skorzystały dzięki umowie, Komisja pismem z dnia 27 czerwca 2012 r. poinformowała władze francuskie o swojej decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego na mocy art. 108 ust. 2 TFUE w sprawie zawartej w umowie potencjalnej pomocy na rzecz SNCM i CMN[5].

11. Przy podejmowaniu decyzji, że kwota rekompensat przewidzianych umową stanowiła pomoc państwa niezgodną z prawem i z rynkiem wewnętrznym, Komisja uznała, iż dwa spośród czterech kryteriów ustanowionych przez Trybunał w wyroku Altmark Trans i Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415) nie zostały spełnione.

12. Komisja stwierdziła, po pierwsze, że usługa dodatkowa świadczona przez SNCM nie była konieczna ani proporcjonalna do spełnienia rzeczywistego zapotrzebowania na usługę publiczną. Po drugie, oceniła ona, że z jednej strony warunki przetargu nie umożliwiły zapewnienia skutecznej konkurencji, a z drugiej strony rekompensaty finansowe nie zostały określone w odniesieniu do podstawy kosztowej ustalonej z góry lub przez porównanie ze strukturą kosztów innych porównywalnych przedsiębiorstw transportu morskiego.

13. Komisja wywnioskowała z powyższego, że rekompensaty otrzymane przez SNCM i CMN z tytułu usługi dodatkowej stanowiły pomoc państwa. Stwierdziła, że są one niezgodne z prawem, ponieważ nie były przedmiotem ich uprzedniego zgłoszenia Komisji. Ponadto Komisja uznała, że rekompensaty otrzymane przez SNCM i CMN z tytułu świadczenia usługi podstawowej były zgodne z rynkiem wewnętrznym, inaczej niż w przypadku rekompensat otrzymanych przez SNCM od dnia 1 lipca 2007 r. z tytułu usługi dodatkowej.

5 — Zobacz streszczenie znajdujące się w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* (Dz.U. 2012, C 301, s. 1).

14. W świetle tych okoliczności Komisja w spornej decyzji zarządziła, co następuje:

„Artykuł 1

Rekompensaty wypłacone na rzecz SNCM i CMN w ramach umowy o przekazaniu obowiązku użyteczności publicznej z dnia 7 czerwca 2007 r. stanowią pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 […] TFUE. Pomoc ta została przyznana z naruszeniem obowiązków określonych w art. 108 ust. 3 […] TFUE.

Artykuł 2

1. Rekompensaty wypłacone na rzecz SNCM z tytułu uruchomienia dodatkowych zdolności przewozowych, o których mowa w I a) 2), I b) 2) i I d) 1.4) specyfikacji do [ww. umowy], nie są zgodne z rynkiem wewnętrznym.

2. Rekompensaty wypłacone na rzecz SNCM i CMN z tytułu wykonywania innych usług, o których mowa w [ww. umowie], są zgodne z rynkiem wewnętrznym.

Artykuł 3

1. Francja jest zobowiązana odzyskać od beneficjenta pomoc, o której mowa w art. 2 ust. 1.

2. Do kwot podlegających zwrotowi dolicza się odsetki za cały okres począwszy od dnia, w którym pomoc została przekazana do dyspozycji beneficjenta, do dnia jej faktycznego odzyskania.

3. Odsetki nalicza się narastająco zgodnie z przepisami rozdziału V rozporządzenia (WE) nr 794/2004 i rozporządzenia (WE) nr 271/2008 zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 794/2004.

4. Francja anuluje wszystkie dotychczas niezrealizowane wypłaty pomocy, o której mowa w art. 2 ust. 1, ze skutkiem od daty wydania niniejszej decyzji.

Artykuł 4

1. Odzyskanie pomocy, o której mowa w art. 2 ust. 1, odbywa się bezzwłocznie i w sposób skuteczny.

2. Francja zapewni wykonanie niniejszej decyzji w terminie czterech miesięcy od daty jej notyfikacji.

Artykuł 5

1. W terminie dwóch miesięcy od daty notyfikacji niniejszej decyzji Francja przekaże Komisji następujące informacje:

a) łączną kwotę (kwota główna wraz z odsetkami od zwracanej pomocy), do odzyskania od beneficjenta;

b) szczegółowy opis środków już podjętych oraz środków planowanych w celu wykonania niniejszej decyzji;

c) dokumenty potwierdzające, że beneficjentowi nakazano zwrot pomocy;

d) daty i dokładne kwoty płatności miesięcznych i korekt rocznych, które zostały dokonane od momentu wejścia w życie umowy do dnia przyjęcia niniejszej decyzji.

2. Do momentu całkowitego odzyskania pomocy, o której mowa w art. 2 ust. 1, Francja na bieżąco informuje Komisję o kolejnych środkach podejmowanych na szczeblu krajowym w celu wykonania niniejszej decyzji. Na wniosek Komisji Francja bezzwłocznie przedstawi wszelkie informacje o środkach już podjętych oraz środkach planowanych w celu wykonania niniejszej decyzji. Francja dostarczy również szczegółowe informacje o kwocie pomocy oraz odsetkach już odzyskanych od beneficjenta.

Artykuł 6

Niniejsza decyzja skierowana jest do Republiki Francuskiej".

15. Według informacji otrzymanych od Komisji wysokość pomocy podlegającej odzyskaniu została oszacowana w momencie wydania spornej decyzji na około 220,224 mln EUR.

C – *Zachowanie władz francuskich po wydaniu spornej decyzji*

16. Sporna decyzja została notyfikowana władzom francuskim w dniu 3 maja 2013 r. Została zaskarżona w drodze skarg o stwierdzenie nieważności wniesionych do Sądu w dniu 17 lipca 2013 r. przez Republikę Francuską i w dniu 27 sierpnia 2013 r. przez SNCM [6]. Była również przedmiotem wniosku o zastosowanie środków tymczasowych złożonego przez Republikę Francuską, który został oddalony w pierwszej instancji przez prezesa Sądu [7] i w ramach odwołania przez wiceprezesa Trybunału [8].

17. W piśmie z dnia 20 czerwca 2013 r. przewodniczący rady wykonawczej samorządu terytorialnego Korsyki, P. Giacobbi zwrócił się do wiceprzewodniczącego Komisji, J. Almunii o udzielenie informacji na temat sposobu wykonania spornej decyzji.

18. W dniu 10 lipca 2013 r. prefekt Korsyki wysłał pismo do przewodniczącego rady wykonawczej samorządu terytorialnego Korsyki, do którego załączono sporną decyzję. W piśmie tym prefekt Korsyki zobowiązał przewodniczącego samorządu terytorialnego Korsyki do powiadomienia go o działaniach podjętych w następstwie pisma. Prefekt Korsyki podniósł poza tym fakt, że rząd francuski przygotowuje się do zaskarżenia decyzji Komisji w drodze skargi o stwierdzenie nieważności wraz z wnioskiem o zastosowanie środków tymczasowych.

19. Tego samego dnia prefekt Korsyki wysłał do prezesa SNCM kopię pisma skierowanego do przewodniczącego rady wykonawczej samorządu terytorialnego Korsyki, jak również kopię spornej decyzji.

20. Pismem z dnia 17 lipca 2013 r. wiceprzewodniczący Komisji poinformował przewodniczącego rady wykonawczej samorządu terytorialnego Korsyki, że na podstawie spornej decyzji wypłaty rekompensat przyznanych na rzecz SNCM z tytułu usługi dodatkowej powinny zostać natychmiast zawieszone, że termin ustalony w spornej decyzji na wysłanie informacji, o których mowa w art. 5 ust. 1, został już przekroczony i że należy ponadto dochować terminu wykonania decyzji, określonego w jej art. 4 ust. 2. W piśmie tym wiceprzewodniczący Komisji przypomniał, że co do zasady pomoc „powinna zostać odzyskana przez podmiot, który ją uprzednio przyznał, na podstawie tytułu wykonawczego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, wystawionego przez ten podmiot (pod warunkiem że jest on

6 — Sprawy: Francja/Komisja (T-366/13) i SNCM/Komisja (T-454/13) (zawisłe przed Sądem).

7 — Zobacz wydane przez prezesa Sądu postanowienie Francja/Komisja, T-366/13 R, EU:T:2013:396.

8 — Zobacz wydane przez wiceprezesa Trybunału postanowienie Francja/Komisja, C-574/13 P(R), EU:C:2014:36.

zgodnie z prawem do tego uprawniony), lub w razie braku takiego uprawnienia przez inny organ publiczny posiadający takie kompetencje. W niniejszej sprawie obowiązek odzyskania ciąży zatem, jak się wydaje, na radzie wykonawczej [samorządu terytorialnego Korsyki] […], ponieważ to ona udzieliła pomocy niezgodnej ze wspólnym rynkiem, jak wskazano w pkt 28 [spornej] decyzji".

21. Pismem z dnia 29 lipca 2013 r. przewodniczący rady wykonawczej samorządu terytorialnego Korsyki poinformował wiceprzewodniczącego Komisji, że podjął niezbędne kroki w celu anulowania wypłaty rekompensaty związanej z usługą dodatkową. Dodał, że napotkał trudności „ze strony organów państwa francuskiego, w szczególności służb prefekta Korsyki i regionalnej izby obrachunkowej, które zakwestionowały ważność decyzji Komisji, odmawiając jej przymiotu wykonalności".

22. Pismem z dnia 2 września 2013 r. Komisja zwróciła się do władz francuskich o informacje, w terminie dziesięciu dni od daty pisma, o działaniach podjętych przez nie w celu wykonania spornej decyzji. W tym samym piśmie Komisja przypomniała władzom francuskim, że dopóki decyzja nakazująca odzyskanie pomocy państwa nie zostanie prawomocnie zawieszona, pozostaje w pełni i bezpośrednio wykonalna. Domagała się ponadto od władz francuskich szczegółowych informacji o skutkach wykonania spornej decyzji dla sytuacji finansowej SNCM, ponieważ według tych organów wykonanie spornej decyzji pociągnęłoby za sobą upadłość i likwidację tej spółki. Z tego względu Komisja przedstawiła swoje wątpliwości na temat informacji, którymi dysponowała, zgodnie z którymi rada wykonawcza Korsyki zamierzała na podstawie sprawozdania OTC zaproponować zgromadzeniu Korsyki podpisanie z konsorcjum złożonym z SNCM i CMN nowej umowy na przewóz pasażerów i towarów między Marsylią a portami Korsyki obejmującej lata 2014–2023.

23. Komisja nie otrzymała żadnej odpowiedzi od władz francuskich, zatem pismem z dnia 20 września 2013 r. „[wezwała] po raz kolejny władze francuskie, aby bezzwłocznie przystąpiły do odzyskania pomocy, wraz z odsetkami, do anulowania (i w stosownych przypadkach do odzyskania) pomocy, która miała zostać wypłacona z tytułu usługi dodatkowej od dnia powiadomienia o wydaniu [spornej] [d]ecyzji i do przekazania sprawozdania o stopniu zaawansowania odzyskania, włącznie z wyjaśnieniem metody obliczania odsetek". Komisja wskazała, że władze francuskie powinny przekazać jej te informacje w terminie 20 dni roboczych od daty pisma. Komisja wskazała wreszcie, że ów dodatkowy termin nie zmieniał w niczym obowiązku bezzwłocznego wykonania tej decyzji i że w braku takiego wykonania jej służby mają obowiązek zaproponowania wytoczenia powództwa przeciwko Republice Francuskiej na podstawie art. 108 ust. 2 TFUE.

24. Dwa miesiące później, czyli w dniu 29 listopada 2013 r., władze francuskie powiadomiły Komisję o tym, że samorząd terytorialny Korsyki zawiesił płatność rekompensat dotyczących usługi „dodatkowej" od końca lipca 2013 r., w oparciu o wstępne wyliczenie oparte na kwotach wymienionych w spornej decyzji. Odnośnie do łącznej kwoty rekompensaty podlegającej odzyskaniu od beneficjentów (kwota główna i odsetki od zwracanej pomocy), władze francuskie poinformowały o trudnościach w określeniu jej wysokości, ponieważ dokonany przez Komisję podział na „usługę podstawową" i „usługę dodatkową" jest, ich zdaniem, sztuczny, albowiem te dwie usługi są ze sobą nierozłączne i obie służą realizacji celu ciągłości terytorialnej.

25. W dniu 18 grudnia 2013 r. przewodniczący rady wykonawczej samorządu terytorialnego Korsyki skierował do sekretarza krajowego ds. transportu związku zawodowego pracowników Korsyki A. Mosconiego pismo opisujące realizowane przezeń zadania, wskazując w szczególności, że „samorząd terytorialny Korsyki nie wystawi żadnego tytułu i nie rozpocznie żadnego postępowania, które doprowadziłoby do szybszego rozstrzygnięcia sytuacji [SNCM]".

26. Po wniesieniu w dniu 10 lutego 2014 r. niniejszej skargi o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego wystąpił cały szereg zdarzeń.

27. W trakcie rozprawy Republika Francuska wyjaśniła, że wniosek Veolia Transdev z dnia 29 października 2014 r., mający na celu uzyskanie wcześniejszej spłaty pożyczki, którą ta udzieliła SNCM, spowodował ogłoszenie w dniu 4 listopada 2014 r. zaprzestania płatności przez spółkę.

28. Państwo to dodało również, że w dniach 7 i 19 listopada 2014 r. OTC wystawiło dwa nakazy płatnicze w celu odzyskania pomocy uznanej za niezgodną ze wspólnym rynkiem, lecz na kwotę około 198 mln EUR, która – zdaniem Komisji – była niższa niż wskazana w spornej decyzji, a mianowicie 220,224 mln EUR.

29. W dniu 28 listopada 2014 prezes tribunal de commerce de Marseille (Francja) stwierdził zaprzestanie dokonywania płatności przez SNCM i objął ją postępowaniem naprawczym na okres sześciu miesięcy [9]. Orzeczenie zarządzające wszczęcie postępowania naprawczego zostało opublikowane w dniu 14 grudnia 2014 r., co rozpoczęło bieg terminu dwóch miesięcy na zgłaszanie przez wierzycieli ich wierzytelności.

30. W dniu 9 stycznia 2015 r. władze francuskie wpisały uznaną za niezgodną ze wspólnym rynkiem pomoc po stronie pasywów SNCM na kwotę około 198 mln EUR.

31. Podczas rozprawy Republika Francuska ponadto poinformowała Trybunał, że do tribunal de commerce de Marseille w dniu 2 lutego 2015 r. w ramach postępowania naprawczego złożono szereg ofert nabycia SNCM (w prasie wymienia się pięć ofert oraz dwa listy intencyjne [10]).

32. Jak wynika z niektórych informacji prasowych, w ofertach ustanowiono warunki zawieszające, a mianowicie przeniesienie przekazania obowiązku użyteczności publicznej między Korsyką a Francją kontynentalną, renegocjacja porozumień związkowych i „usunięcie" obowiązku zwrotu bezprawnie przyznanej pomocy [11].

D – *Kontekst sporu*

33. Jak wskazałem w pkt 1 niniejszej opinii, niniejsza sprawa jest kolejną na długiej liście spraw dotyczących pomocy państwa przyznanej przez Republikę Francuską na rzecz SNCM. Pomoc ta jest podzielona na dwie grupy: pomoc przyznana na rzecz SNCM w ramach planu restrukturyzacji i pomoc przyznana jej za pośrednictwem rekompensat finansowych z tytułu przekazania obowiązku świadczenia usługi publicznej. Te dwie grupy były przedmiotem dwóch odrębnych postępowań, których nie należy mylić, szczególnie że dotyczą kwot bardzo zbliżonych (około 220 mln EUR).

1. Pierwsze postępowanie

34. Pierwsze z dwóch postępowań rozpoczęło się poprzez zakwestionowanie pomocy udzielonej SNCM w ramach planu restrukturyzacji z 2002 r. Corsica Ferries, spółka prywatna będąca konkurentem SNCM, wniosła skargę o stwierdzenie nieważności decyzji Komisji z dnia 9 lipca 2003 r. uznającej pomoc za zgodną ze wspólnym rynkiem [12].

9 — Zobacz artykuł w dzienniku *Le Monde* z dnia 29 listopada 2014 r., s. 16, zatytułowany: SNCM: quatre repreneurs étudieraient le dossier [SNCM: stan spółki analizuje czterech potencjalnych nabywców].

10 — Zobacz artykuł w dzienniku *Le Monde* z dnia 4 lutego 2015 r., zatytułowany SNCM: quatre offres de reprise sont jugées sérieuses [SNCM: cztery oferty przejęcia zostały uznane za poważne], dostępny na stronie internetowej pod adresem: http://www.lemonde.fr/economie/article/2015/02/04/sncm-quatre-offres-de-reprise-sont-jugees-serieuses_4569801_3234.html.

11 — Zobacz Nouveau rendez-vous judiciaire le 18 mars pour la SNCM, *France 3*, 5 lutego 2015 r., dostępny na stronie internetowej pod adresem: http://france3-regions.francetvinfo.fr/provence-alpes/2015/02/05/nouveau-rendez-vous-judiciaire-le-18-mars-pour-la-sncm-648939.html.

12 — Zobacz decyzja Komisji 2004/166/WE z dnia 9 lipca 2003 r. w sprawie pomocy na rzecz restrukturyzacji, której Francja zamierza udzielić Société nationale maritime Corse-Méditerranée (SNCM) (Dz.U. 2004, L 61, s. 13).

35. Wyrokiem z dnia 15 czerwca 2005 r. Sąd stwierdził nieważność tej decyzji, orzekając, że Komisja nie uwzględniła „całości przychodu netto ze sprzedaży składników majątkowych, które nie były niezbędne, przy ustalaniu minimalnego charakteru pomocy”[13]. Od wyroku Sądu nie wniesiono odwołania.

36. W dniu 8 lipca 2008 r. Komisja wydała kolejną decyzję[14], zgodnie z którą, po pierwsze, środki podjęte w ramach planu restrukturyzacji z 2002 r. stanowiły niezgodną z prawem pomoc państwa, ale były zgodne ze wspólnym rynkiem, oraz, po drugie, środki podjęte w ramach planu prywatyzacji z 2006 r. nie stanowiły pomocy państwa w rozumieniu art. 87 ust. 1 WE (obecnie art. 107 ust. 1 TFUE).

37. Mocą wyroku Corsica Ferries France/Komisja (T-565/08, EU:T:2012:415), wydanego w dniu 11 września 2012 r., stwierdzono nieważność tej decyzji. Odwołanie od tego wyroku zostało oddalone wyrokiem Trybunału wydanym w dniu 4 września 2014 r.[15].

38. W międzyczasie, w dniu 20 listopada 2013 r. Komisja nakazała odzyskanie kwot w ramach planu restrukturyzacji SNCM, o których mowa w tych wyrokach[16]. Decyzja ta stała się ponownie przedmiotem skargi Republiki Francuskiej i SNCM o stwierdzenie nieważności, wniesionej, odpowiednio, do Sądu w styczniu 2014 r. i w styczniu 2015 r.[17]

2. Drugie postępowanie

39. Drugie postępowanie dotyczy umowy o przekazaniu obowiązku świadczenia usługi publicznej podpisanej w 2007 r., przewidującej rekompensaty finansowe na rzecz SNCM i CMN. W 2013 r. Komisja uznała je za bezprawne i nakazała odzyskanie rekompensat związanych z usługą dodatkową.

40. Ta decyzja jest obecnie przedmiotem skargi o stwierdzenie nieważności, wniesionej do Sądu przez Republikę Francuską i SNCM. Wniosek o zastosowanie środka tymczasowego, złożony przez Republikę Francuską w ramach tych skarg w celu zawieszenia wykonania decyzji Komisji został oddalony w pierwszej instancji przez prezesa Sądu[18] i w ramach odwołania przez wiceprezesa Trybunału[19].

41. Niewykonanie spornej decyzji to sedno również niniejszej skargi o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego.

42. Podczas rozprawy Komisja dodała, że we wrześniu 2013 r. władze francuskie ponownie i bez zgłoszenia Komisji wypłaciły SNCM znaczące kwoty, przyznając jej – obok innych korzyści – nowe przekazanie obowiązku świadczenia usługi publicznej na dziesięć lat na warunkach wzbudzających skrajne kontrowersje.

13 — Wyrok Corsica Ferries France/Komisja, T-349/03, EU:T:2005:221, pkt 315.

14 — Zobacz decyzja Komisji 2009/611/WE z dnia 8 lipca 2008 r. w sprawie środków pomocy C 58/02 (ex N 118/02), jakie Francja przyznała na rzecz Société nationale maritime Corse-Méditerranée (SNCM) (Dz.U. 2009, L 225, s. 180).

15 — Wyrok SNCM i Francja/Corsica Ferries France, C-533/12 P i C-536/12 P, EU:C:2014:2142. Należy zauważyć, że Komisja nie przystąpiła do spraw w przedmiocie odwołań wniesionych przez SNCM i Republikę Francuską ani w żaden sposób w nich nie interweniowała.

16 — Zobacz decyzja Komisji 2014/882/UE z dnia 20 listopada 2013 r. w sprawie pomocy państwa SA.16237 (C 58/02) (ex N 118/02) wdrożonej przez Republikę Francuską na rzecz SNCM (Dz.U. 2014, L 357, s. 1).

17 — Zobacz sprawy: Francja/Komisja, T-74/14; SNCM/Komisja (T-1/15) (zawisłe przed Sądem Unii Europejskiej).

18 — Zobacz wydane przez prezesa Sądu postanowienie Francja/Komisja, T-366/13 R, EU:T:2013:396.

19 — Zobacz wydane przez wiceprezesa Trybunału postanowienie Francja/Komisja, C-574/13 P(R), EU:C:2014:36.

IV – **Postępowanie przed Trybunałem**

43. Komisja wniosła skargę w dniu 10 lutego 2014 r. Republika Francuska złożyła odpowiedź na skargę w dniu 23 kwietnia 2014 r., a Komisja replikę w dniu 2 czerwca 2014 r. Procedura pisemna została zakończona wraz ze złożeniem dupliki Republiki Francuskiej w dniu 14 lipca 2014 r.

44. W dniu 5 lutego 2015 r. odbyła się rozprawa, podczas której Komisja i Republika Francuska przedstawiły swoje uwagi.

V – **W przedmiocie uchybienia zarzucanego Republice Francuskiej**

45. W swojej skardze Komisja podnosi, że:

— nie podejmując w wyznaczonym terminie wszelkich niezbędnych środków w celu odzyskania od beneficjenta pomocy państwa uznanej za niezgodną z prawem i z rynkiem wewnętrznym na mocy art. 2 ust. 1 spornej decyzji;

— nie anulując w wyznaczonych terminach wszystkich wypłat pomocy, o której mowa w art. 2 ust. 1,

— nie informując Komisji w wyznaczonym terminie o środkach podjętych w celu zastosowania się do tej decyzji,

Republika Francuska uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciążą na mocy art. 288 akapit czwarty TFUE i art. 3–5 tej decyzji.

A – *W przedmiocie zarzutu pierwszego, opartego na braku odzyskania bezprawnie przyznanej pomocy*

1. Wprowadzenie

46. W sytuacji gdy Komisja stwierdza niezgodność z prawem przyznanej pomocy, nakazane przez nią jej odzyskanie odbywa się zgodnie z warunkami określonymi w art. 14 ust. 3 rozporządzenia nr 659/1999, zgodnie z którym:

„[…] windykacja [odzyskanie pomocy] zostaje przeprowadzona bezzwłocznie i zgodnie z procedurami przewidzianymi w prawie krajowym zainteresowanego państwa członkowskiego, pod warunkiem że przewidują one bezzwłoczne i skuteczne wykonanie decyzji Komisji. W tym celu oraz w wypadku postępowania przed sądami krajowymi zainteresowane państwa członkowskie podejmują wszelkie konieczne kroki, jakie dostępne są w ich odpowiednich systemach prawnych, włącznie ze środkami tymczasowymi, bez uszczerbku dla prawa [Unii]”.

47. Republika Francuska nie kwestionuje tego, że środki niezbędne do odzyskania pomocy państwa uznanej za niezgodną z prawem i z rynkiem wewnętrznym na mocy art. 2 ust. 1 spornej decyzji nie zostały podjęte przez władze francuskie właściwe w tym zakresie, mianowicie samorząd terytorialny Korsyki.

48. Dokumenty załączone do skargi Komisji dowodzą tego w sposób wystarczający pod względem prawnym.

49. Po pierwsze, pismem z dnia 29 lipca 2013 r. przewodniczący rady wykonawczego samorządu terytorialnego Korsyki, P. Giacobbi, przekazał wiceprzewodniczącemu Komisji J. Almunii informacje na temat „trudności [napotkanych przez niego] ze strony *organów państwa francuskiego*, w szczególności służb prefekta Korsyki i regionalnej izby obrachunkowej, które *zakwestionowały*

ważność decyzji Komisji, odmawiając jej przymiotu wykonalności” [20].

50. Po drugie, w piśmie z dnia 18 grudnia 2013 r. P. Giacobbi zapewnił sekretarza krajowego ds. transportu związku zawodowego pracowników Korsyki A. Mosconiego, że „*samorząd terytorialny Korsyki nie wystawi żadnego tytułu* i nie rozpocznie żadnego postępowania, które doprowadziłoby do szybszego rozstrzygnięcia sytuacji spółki” [21].

2. Argumenty Republiki Francuskiej

51. W związku z odmową wykonania Republika Francuska powołuje się na całkowitą niemożliwość prawidłowego wykonania spornej decyzji, która zgodnie z utrwalonym orzecznictwem jest „jedynym argumentem, jaki państwo członkowskie może przytoczyć na swoją obronę wobec skargi Komisji o stwierdzenie uchybienia na podstawie art. [108] ust. 2 [TFUE]” [22].

52. W niniejszej sprawie Republika Francuska podnosi, że nie ma możliwości wykonania spornej decyzji, ponieważ jej wykonanie skutkowałoby nieuchronnie upadłością i likwidacją SNCM [23], co z kolei pociągnęłoby za sobą bardzo poważne zakłócenia porządku publicznego, a także ryzyko naruszenia ciągłości terytorialnej między Francją kontynentalną a Korsyką.

53. Jeśli chodzi o upadłość SNCM, Republika Francuska podnosi, że ponieważ sprawozdanie finansowe SNCM za rok obrachunkowy 2012 wykazuje na dzień 31 grudnia 2012 r. dostępne aktywa tej spółki o wartości 87,831 mln EUR, zwrot kwoty 220,224 mln EUR musi doprowadzić spółkę do stanu zaprzestania płatności. Ponieważ płynność SNCM była w znacznym stopniu zależna od pożyczki średnioterminowej w wysokości 87,3 mln EUR, udzielonej przez jej większościowego udziałowca Veolia Transdev, który w dowolnym momencie może wystąpić o jej przedterminową spłatę, egzekucja kwoty 220,224 mln EUR musi spowodować brak możliwości finansowania dalszej działalności spółki. Ponadto z uwagi na to, że przedsiębiorstwo odnotowało za rok 2012 stratę netto w wysokości 14,251 mln EUR, którą należałoby jeszcze powiększyć o 220,224 mln EUR, bardzo mało prawdopodobne byłoby zainteresowanie jakiegokolwiek przedsiębiorstwa nabyciem SNCM, która w związku z tym nieuchronnie musiałaby ulec likwidacji.

54. Republika Francuska podnosi ponadto, że likwidacja SNCM może wywołać poważne zakłócenia porządku publicznego i spokoju społecznego, ponieważ nastroje pracowników w SNCM i w porcie w Marsylii już uległy znacznemu pogorszeniu. Tak więc podczas strajków w 2005 r. po ogłoszeniu prywatyzacji SNCM strajkujący okupowali statki znajdujące się w porcie w Marsylii, blokując w ten sposób kilka tysięcy odpływających pasażerów, porwali statek i uwięzili prezesa SNCM. Strajki te rozszerzyły się i doprowadziły do zupełnego zablokowania portu w Marsylii, utrudniając jednocześnie transport pasażerski, towarowy i petrochemiczny.

55. Później nastroje pracowników w SNCM nie były wcale lepsze i na początku roku 2011 wybuchły nowe strajki. W marcu 2014 r. trzy związki zawodowe SNCM i związek zawodowy marynarzy z portu w Marsylii wezwały do strajku wszystkich pracowników w następstwie posiedzeń rad nadzorczych w lutym i marcu 2014 r., w trakcie których Veolia Transdev ogłosiła, że sprzeciwia się nabywaniu nowych statków i opowiada się za rozpoczęciem postępowania upadłościowego wobec SNCM.

20 — Wyróżnienie moje.

21 — Wyróżnienie moje.

22 — Wyrok Komisja/Francja, C-214/07, EU:C:2008:619, pkt 44. Zobacz także podobnie wyroki: Komisja/Belgia, 52/84, EU:C:1986:3, pkt 16; Komisja/Niemcy, 94/87, EU:C:1989:46, pkt 9; Komisja/Grecja, C-183/91, EU:C:1993:233, pkt 19; Komisja/Portugalia, C-404/97, EU:C:2000:345, pkt 39; Komisja/Francja, C-261/99, EU:C:2001:179, pkt 23; Komisja/Hiszpania, C-404/00, EU:C:2003:373, pkt 45; Komisja/Hiszpania, C-177/06, EU:C:2007:538, pkt 46.

23 — Rozważania w niniejszej sprawie dotyczą tylko SNCM, dlatego że CMN otrzymywała rekompensaty finansowe wyłącznie z tytułu świadczenia usługi podstawowej, uznanej przez Komisję na mocy art. 106 ust. 2 TFUE za pomoc państwa niezgodną z prawem, ale zgodną z rynkiem wewnętrznym (zob. pkt 213 spornej decyzji).

56. Strajk w czerwcu 2014 r. uwidocznił trudności będące udziałem gospodarki korsykańskiej, jakie wystąpiły w kontekście ogólnego kryzysu krajowego, rosnącej liczby programów restrukturyzacyjnych i zwolnień grupowych. W związku z tym, a także w odpowiedzi na twierdzenia Komisji, władze francuskie podnoszą, że mają największe możliwości dokonania oceny ryzyka wybuchu niepokojów społecznych lub zakłóceń porządku publicznego, a także niebezpieczeństw związanych z ewentualnym użyciem sił porządkowych w celu zapobiegania im lub ich przerwania.

57. Republika Francuska dodaje, że zakłócenia porządku publicznego, które nastąpiłyby w związku z likwidacją SNCM, pociągałyby za sobą nieuchronnie zerwanie ciągłości terytorialnej między Francją kontynentalną a Korsyką, jak miało to miejsce podczas strajków w 2005 r., kiedy to Korsyka musiała sprostać istotnym trudnościom w zaopatrzeniu, dotyczącym zapasów produktów leczniczych i krwiopochodnych, paliwa do jednostek napędowych i innych paliw lub produktów pierwszej potrzeby. Takie zaburzenie ciągłości miałoby także negatywny wpływ na transport pasażerski dla kilku tysięcy ludzi, zarówno turystów, jak i mieszkańców.

58. Republika Francuska twierdzi, że takie zerwanie ciągłości utrzymałoby się również po ustabilizowaniu sytuacji społecznej. Władze francuskie podnoszą w istocie, że posiadany przez SNCM udział w połączeniach korsykańskich jest istotny, ponieważ osiąga 34,2% ruchu pasażerskiego i 39% – towarowego.

59. Żadne inne przedsiębiorstwo nie zaproponowało, jak dotąd, obsługi wszystkich portów Korsyki, które obecnie obsługuje SNCM (w szczególności portów w Balagne, Porto-Vecchio i Propriano), i jest bardzo mało prawdopodobne, że Corsica Ferries i CMN posiadają wystarczające moce, aby zapewnić połączenia morskie z portu w Marsylii na warunkach przewidzianych w przekazaniu obowiązku świadczenia usługi publicznej w latach 2013–2024. Taka sama sytuacja miałaby miejsce nawet w przypadku utworzenia konsorcjum przez Corsica Ferries i CMN do obsługi połączeń między Francją kontynentalną a Korsyką.

60. Innymi słowy, według Republiki Francuskiej, nie można zakładać, że inni operatorzy będą mogli w krótkim czasie wprowadzić usługi transportowe między Korsyką a Marsylią, które mogłyby wypełnić lukę powstałą po zniknięciu SNCM, zgodnie z pkt 146 spornej decyzji, gdzie stwierdza się, że „pozostali operatorzy sami przyznają, że nie byliby w stanie zapewnić usługi [podstawowej]”.

3. Ocena

61. Moim zdaniem argumenty przedstawione przez Republikę Francuską w celu uzasadnienia braku odzyskania rozpatrywanej bezprawnej pomocy nie są na tyle mocne, aby wykazać całkowitą niemożliwość wykonania w rozumieniu orzecznictwa Trybunału.

a) Argument oparty na nieuniknionej likwidacji SNCM w razie wykonania spornej decyzji

62. Według Republiki Francuskiej wykonanie spornej decyzji doprowadzi nieuchronnie do likwidacji SNCM, ponieważ kwota pomocy podlegająca odzyskaniu znacznie przekracza majątek spółki.

63. Nie podzielam tego stanowiska.

64. Po pierwsze, wykonanie spornej decyzji po doręczeniu jej Republice Francuskiej nie skutkuje nieuchronnie likwidacją SNCM, lecz w pierwszej kolejności oznacza konieczność podjęcia środków wiążących w prawie krajowym, na podstawie których może nastąpić odzyskanie kwot pomocy.

65. Jak twierdzi wiceprzewodniczący Komisji w piśmie z dnia 17 lipca 2013 r. do przewodniczącego rady wykonawczej samorządu terytorialnego Korsyki, „odzyskanie pomocy należy do podmiotu, który ją uprzednio przyznał, *na podstawie tytułu wykonawczego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, wystawionego przez ten podmiot*” [24].

66. Wystawienie takiego tytułu nie oznacza automatycznie postawienia SNCM w stan likwidacji. Prawo Unii nie zakazuje bowiem sądom krajowym zawieszenia skutków takiego tytułu wykonawczego w celu uniknięcia powstania poważnej i nieodwracalnej szkody dla danej spółki.

67. Nawet gdyby wobec SNCM nie wszczęto postępowania naprawczego w dniu 28 listopada 2014 r., nie zmieniłoby to ewentualnego stwierdzenia uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego w niniejszej sprawie.

68. Jak prezes Sądu orzekł w związku z wnioskiem o zawieszenie wykonania spornej decyzji, decyzja ta zobowiązuje władze francuskie do podjęcia środków wiążących, „które zresztą mogłyby zostać zawieszone w przypadku skierowania sprawy do sądu krajowego […], co mogłoby uniemożliwić władzom francuskim doprowadzenie do końca procedury odzyskania pomocy” [25].

69. Zgodnie bowiem z utrwalonym orzecznictwem, „jeżeli przedsiębiorstwo będące beneficjentem pomocy państwa wnosi do sądu Unii o zawieszenie wykonania decyzji Komisji nakazującej odzyskanie tej pomocy, okoliczność, iż istnieją krajowe środki odwoławcze pozwalające temu przedsiębiorstwu na obronę przed środkami windykacyjnymi na poziomie krajowym może umożliwić temu przedsiębiorstwu zapobieżenie poważnej i nieodwracalnej szkodzie wynikającej ze zwrotu tej pomocy” [26].

70. Oznacza to niewątpliwie, że podjęcie przez władze francuskie środków wiążących w wykonaniu spornej decyzji nie spowodowało automatycznie, jak sugeruje Republika Francuska, postawienia SNCM w stan likwidacji.

71. Teza przeciwna, zgodnie z którą perspektywa likwidacji pociągałaby za sobą całkowitą niemożliwość wykonania decyzji, zapewniłaby całkowitą bezkarność w odniesieniu do pomocy przyznanej bezprawnie przedsiębiorstwom przeżywającym trudności, w przypadku których wystarczyłoby, aby państwo członkowskie powołało się na ich niewypłacalność, aby nie być nawet wierzycielem z tytułu tych kwot w ramach postępowania naprawczego.

72. Po drugie, nawet gdyby wierzytelność z tytułu zwrotu rozpatrywanej w niniejszej sprawie pomocy została wpisana na listę wierzytelności w terminie wyznaczonym w spornej decyzji i w odniesieniu do jej pełnej wysokości [27], to zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, wpisanie na listę wierzytelności „umożliwia wywiązanie się z obowiązku odzyskania jedynie wówczas jeśli, w przypadku gdy władze krajowe nie mogły odzyskać całej kwoty pomocy, postępowanie upadłościowe zakończyło się likwidacją przedsiębiorstwa będącego beneficjentem bezprawnej pomocy, czyli ostatecznym zaprzestaniem przez nie prowadzenia działalności” [28], co nie ma miejsca w niniejszym przypadku.

24 — Wyróżnienie moje.

25 — Zobacz wydane przez prezesa Sądu postanowienie Francja/Komisja, T-366/13 R, EU:T:2013:396, pkt 41; utrzymane w mocy w postępowaniu odwoławczym wydanym przez wiceprezesa Trybunału postanowieniem z dnia 21 stycznia 2014 r., Francja/Komisja, C-574/13 P(R), EU:C:2014:36.

26 — Zobacz wydane przez prezesa Trybunału postanowienie Alcoa Trasformazioni/Komisja, C-446/10 P(R), EU:C:2011:829, pkt 46. Zobacz także podobnie postanowienia: Deufil/Komisja, 310/85 R, EU:C:1986:58, pkt 22; Belgia/Komisja, 142/87 R, EU:C:1987:281, pkt 26; Francja/Komisja, T-366/13R, EU:T:2013:396, pkt 44.

27 — Przypomnę, że nastąpiło to dopiero w dniu 9 stycznia 2015 r. i w wysokości niższej niż 220,224 mln EUR przewidziane w spornej decyzji. Zdaniem Komisji wystawienie tytułu egzekucyjnego stanowi jedynie „rozpoczęcie wykonania” spornej decyzji.

28 — Zobacz wyrok Komisja/Hiszpania, C-610/10, EU:C:2012:781, pkt 104. Zobacz również wyrok Komisja/Polska, C-331/09, EU:C:2011:250, pkt 63–65; Komisja/Włochy, C-454/09, EU:C:2011:650, pkt 35, 36.

73. Wynika z tego, że jak orzekł Trybunał w pkt 37 wyroku Komisja/Hiszpania (C-499/99, EU:C:2002:408) „[b]rak aktywów, które mogłyby być przedmiotem zwrotu, to bowiem […] *jedyny sposób*, w jaki rząd hiszpański może wykazać całkowitą niemożliwość odzyskania pomocy”[29], co również nie ma miejsca w niniejszym przypadku.

74. Po trzecie, pragnę zauważyć, że obowiązek wystawienia tytułu wykonawczego umożliwiającego odzyskanie kwot pomocy uznanej za niezgodną z prawem w spornej decyzji powstał w niniejszej sprawie również w wyniku objęcia SNCM postępowaniem naprawczym przez tribunal de commerce de Marseille w dniu 28 listopada 2014 r.

75. Wynika stąd, że zadanie powierzone syndykom przez tribunal de commerce de Marseille, polegające na uratowaniu SNCM dzięki znalezieniu nabywców[30], wymagało poinformowania ich o ciążącym na SNCM obowiązku zwrotu pomocy państwu francuskiemu.

76. W tym zakresie i gdyby okazało się, że oferty nabycia SNCM złożone do tribunal de commerce de Marseille obwarowane są warunkiem „usunięcia” obowiązku zwrotu bezprawnie przyznanej pomocy poprzez ustanowienie braku ciągłości gospodarczej między SNCM i nową strukturą[31], to pragnę przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem w przypadku utworzenia nowego przedsiębiorstwa w celu dalszego prowadzenia części działalności postawionego w stan likwidacji przedsiębiorstwa będącego beneficjentem bezprawnie przyznanej pomocy nie można już mówić o niemożliwości odzyskania bezprawnie przyznanej pomocy, ponieważ „dalsze prowadzenie działalności, jeśli tylko bezprawnie przyznana pomoc nie została odzyskana, może nadal powodować zakłócenie konkurencji wynikające z przewagi konkurencyjnej wobec konkurentów tej spółki, która została jej przysporzona na danym rynku. Taka nowo utworzona spółka, jeśli wspomniana korzyść po jej stronie się utrzyma, może zostać zobowiązana do zwrotu rozpatrywanej pomocy. Ma to miejsce w szczególności w przypadku, gdy zostanie dowiedzione, że spółka ta rzeczywiście korzysta z przewagi konkurencyjnej związanej ze skorzystaniem z tej pomocy, a w szczególności gdy dokonuje ona nabycia aktywów likwidowanego przedsiębiorstwa, nie płacąc w zamian ceny rynkowej, *lub też jeśli dowiedzione zostanie, że utworzenie takiej spółki skutkuje obejściem obowiązku zwrotu tej pomocy*”[32].

b) Argumenty oparte na ryzyku poważnych zakłóceń porządku publicznego i naruszenia ciągłości terytorialnej między Francją kontynentalną a Korsyką

77. W przeciwieństwie do argumentu opartego na rzekomo nieuniknionym postawieniu w stan likwidacji SNCM w razie wykonania spornej decyzji argumenty te wspominają jedynie o „ryzyku” lub obawie spowodowania pewnych zdarzeń przez wykonanie spornej decyzji.

29 — Wyróżnienie moje.

30 — Zobacz pkt 29 niniejszej opinii, jak również artykuł w dzienniku *Le Monde* z dnia 29 listopada 2014 r., s. 6, zatytułowany: SNCM: quatre repreneurs étudieraient le dossier [SNCM: stan spółki analizuje czterech potencjalnych nabywców].

31 — Jeden z przedsiębiorców spośród tych, którzy złożyli ofertę przejęcia, oświadczył, że „kluczem [do sprawy] jest kwestia, czy oferta, która zostanie przyjęta, spełnia kryteria braku ciągłości prawnej wymaganej przez Komisję Europejską. W przeciwnym razie wybrany nabywca będzie miał w rzeczywistości obowiązek zwrotu bezprawnej pomocy. Wszystkie oferty, a w każdym razie moja, są opatrzone warunkiem usunięcia tego ryzyka […]”, zob. artykuł w dzienniku Corse-Matin z dnia 6 lutego, zatytułowany: SNCM: „Nous serons très attentifs aux attentes de la Corse” [SNCM: „Będziemy wsłuchiwać się w oczekiwania Korsyki”], dostępny w Internecie pod adresem: http://www.corsematin.com/article/derniere-minute/sncm-%C2%ABnous-serons-tres-attentifs-aux-attentes-de-la-corse%C2%BB.1689605.html. Zobacz również pkt 31, 32 niniejszej opinii.

32 — Wyrok Komisja/Hiszpania, C-610/10, EU:C:2012:781, pkt 106. Wyróżnienie moje. Zobacz także podobnie wyrok Niemcy/Komisja, C-277/00, EU:C:2004:238, pkt 86.

78. Tymczasem, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału, „choć trudności nie do przezwyciężenia mogą uniemożliwić państwu członkowskiemu wypełnienie zobowiązań, które na nim ciążą na mocy prawa [Unii], *to sama obawa takich trudności nie może uzasadniać zaniechania przez nie prawidłowego stosowania tego prawa*” [33].

79. Co więcej, w przypadku gdy państwo członkowskie „[nie podejmuje] żadnych prób w celu odzyskania rozpatrywanej [pomocy], nie można wykazać niemożności wykonania decyzji o zwrocie pomocy” [34].

80. Ściślej rzecz ujmując, użyteczne wnioski na temat ryzyka zakłóceń porządku publicznego można wyciągnąć z dwóch wyroków Trybunału, w sprawach zakończonych wyrokami Komisja/Francja (C-52/95, EU:C:1995:432) oraz Komisja/Francja (C-265/95, EU:C:1997:595).

81. Sprawa, która doprowadziła do wydania wyroku Komisja/Francja (C-52/95, EU:C:1995:432) dotyczyła zaniechania przez władze francuskie wszczęcia postępowania karnego lub administracyjnego wobec osób dowodzących statkami pływającymi pod banderą francuską, które z naruszeniem zakazu wydanego przez Komisję [35] kontynuowały połów sardeli i działalność powiązaną z połowem w odniesieniu do tego samego stada.

82. Republika Francuska podniosła, że „kampania połowu sardeli odbywała się w atmosferze społeczno-gospodarczej na tyle trudnej, że można było obawiać się znaczących komplikacji mogących zrodzić poważne trudności gospodarcze. Właściwe organy musiały zatem powstrzymać się od podejmowania dalszych czynności wobec osób odpowiedzialnych za naruszenia” [36].

83. Trybunał w sposób zwięzły oddalił ten argument, orzekając, że „sama obawa przed trudnościami wewnętrznymi nie może uzasadniać zaniechania stosowania rozpatrywanych uregulowań” [37].

84. Wyrok Komisja/Francja (C-265/95, EU:C:1997:595) dotyczył z kolei przywozu do Francji produktów rolnych (w szczególności truskawek) pochodzących z Hiszpanii i innych państw członkowskich.

85. Republika Francuska uzasadniała powstrzymanie się od przyjęcia niezbędnych środków w celu zapewnienia swobody handlu wewnątrz Unii Europejskiej produktami rolnymi na swoim terytorium, twierdząc, że „rolnicy francuscy znajdują się w tak trudnej sytuacji, że istnieje racjonalna obawa, iż bardziej zdecydowane działania właściwych władz mogłyby spowodować z ich strony gwałtowne reakcje, prowadzące do jeszcze poważniejszych zakłóceń porządku publicznego, a nawet do niepokojów społecznych” [38].

33 — Wyrok Komisja/Włochy, C-280/95, EU:C:1998:28, pkt 16. Zobacz także podobnie wyroki: Komisja/Francja, C-52/95, EU:C:1995:432, pkt 38; Komisja/Francja, C-265/95, EU:C:1997:595, pkt 55; Komisja/Francja, C-441/06, EU:C:2007:616, pkt 43; Komisja/Polska, C-331/09, EU:C:2011:250, pkt 72.

34 — Wyrok Włochy/Komisja, C-6/97, EU:C:1999:251, pkt 34.

35 — Chodziło tu o rozporządzenie Komisji (EWG) nr 1326/91 z dnia 21 maja 1991 r. dotyczące wstrzymania połowu sardeli przez statki pływające pod banderą Francji (Dz.U. L 127, s. 11) i rozporządzenie Komisji (EWG) nr 942/92 z dnia 13 kwietnia 1992 r. dotyczące wstrzymania połowu sardeli przez statki pływające pod banderą Francji (Dz.U. L 101, s. 42) [tłumaczenie nieoficjalne tytułów obu rozporządzeń].

36 — Wyrok Komisja/Francja, C-52/95, EU:C:1995:432, pkt 37.

37 — Ibidem, pkt 38.

38 — Wyrok Komisja/Francja, C-265/95, EU:C:1997:595, pkt 54.

86. Przy tej okazji Trybunał orzekł, że„[p]aństwo członkowskie ma obowiązek podjąć wszelkie kroki niezbędne do zapewnienia skuteczności prawa [Unii] w celu prawidłowego wdrożenia tego prawa w interesie wszystkich podmiotów gospodarczych, chyba że udowodni, iż jego działania miałyby *konsekwencje w zakresie porządku publicznego, którym nie mógłby sprostać przy użyciu środków będących do jego dyspozycji*” [39] i że „w niniejszej sprawie zaś pozwany rząd nie udowodnił prawidłowo rzeczywistego zagrożenia dla porządku publicznego, któremu nie mógłby sprostać” [40].

87. Moim zdaniem Republika Francuska nie udowodniła również w niniejszej sprawie, że podjęcie środków wiążących w celu wykonania spornej decyzji wywarłoby dla porządku publicznego skutki, którym nie mogłaby sprostać przy użyciu zasobów, jakimi dysponuje.

88. Nawet w odniesieniu do ewentualnego użycia sił porządkowych, które podlega wyłącznej kompetencji państw członkowskich, Republika Francuska nie wykazała, iż w razie gdyby doszło do zakłóceń porządku publicznego, które wzbudzają jej obawy, użycie siły byłoby całkowicie niemożliwe.

89. Przede wszystkim należy przypomnieć, że mimo obaw Republiki Francuskiej wystawienie po terminie przez OTC w dniach 7 i 19 listopada 2014 r. tytułów zmierzających do odzyskania pomocy oraz ich wpisanie na listę wierzytelności w dniu 9 stycznia 2015 r., które to czynności stanowią pierwsze etapy wykonania spornej decyzji, nie doprowadziły do żadnych zakłóceń porządku publicznego [41].

90. Co więcej, dokumenty załączone do odpowiedzi na skargę Republiki Francuskiej wskazują, że w przypadku długotrwałych strajków w 2005 r. władze francuskie mogły stawić czoła zagrożeniom dla porządku publicznego. W rzeczywistości siły porządkowe zostały wykorzystane do przywrócenia swobody ruchu w porcie w Ajaccio, odzyskania kontroli nad statkiem porwanym przez strajkujących, a także usunięcia strajkujących, którzy blokowali dwa terminale naftowe w Fos-sur-Mer i Lavéra.

91. Republika Francuska podnosi również zagrożenie szkód materialnych, które mogliby spowodować strajkujący, lecz bez konkretnego ich określenia ani bez odniesienia ich do ogólnego interesu, któremu służy wykonanie spornej decyzji.

92. Tytułem uzupełnienia przypominam, że Republika Francuska wysunęła już tego rodzaju argumenty w celu uzasadnienia przyznania pomocy na restrukturyzację SNCM [42] i że zostały one oddalone przez Trybunał, który orzekł, iż „lapidarne powołanie się na wizerunek państwa członkowskiego jako globalnego uczestnika rynku [któremu strajki mogą zaszkodzić] nie jest wystarczające w celu potwierdzenia braku pomocy w rozumieniu prawa Unii” [43].

93. To samo dotyczy argumentów Republiki Francuskiej opartych na ryzyku zakłócenia ciągłości terytorialnej między Francją kontynentalną a Korsyką, które zagroziłoby zaopatrzeniu Korsyki w produkty lecznicze i krwiopochodne, paliwa do jednostek napędowych i inne paliwa oraz produkty pierwszej potrzeby.

94. Niewątpliwie w przypadku długotrwałego strajku pracowników SNCM, któremu towarzyszą blokady portu w Marsylii i lotnisk Korsyki oraz strajki solidarnościowe w portach Korsyki (co się wydarzyło w 2005 r.), nie obejdzie się bez poważnych problemów dla władz francuskich.

39 — Ibidem, pkt 56. Wyróżnienie moje.

40 — Ibidem, pkt 57.

41 — Nie widzę, w jaki sposób fakt, że etapy te miały miejsce już po wydaniu orzeczenia przez tribunal de commerce de Marseille, miałby – jak podniosła Republika Francuska podczas rozprawy – wyeliminować wszelkie ryzyko zakłóceń porządku publicznego.

42 — Zobacz także moja opinia w sprawach połączonych SNCM i Francja/Corsica Ferries France, C-533/12 P i C-536/12 P, EU:C:2014:4, pkt 72, 73.

43 — Wyrok SNCM i Francja/Corsica Ferries France, C-533/12 P i C-536/12 P, EU:C:2014:2142, pkt 40, 41. Zobacz także podobnie wyrok Corsica Ferries France/Komisja, T-565/08, EU:T:2012:415, pkt 103, 104.

95. Jednakże, bez powtarzania tego, co już stwierdziłem w odniesieniu do wydarzeń z roku 2005 [44], pragnę zacytować notę direction de la Défense et de la sécurité civiles (dyrekcji obrony cywilnej i bezpieczeństwa cywilnego) z dnia 30 września 2005 r., która informuje o dostępności lotniska wojskowego Solenzara (zapewniającego możliwość zaopatrzenia mostem powietrznym) i dodaje, że prefekt Haute-Corse podjął dalsze kroki niezbędne do zapewnienia zaopatrzenia Korsyki, takie jak na przykład ograniczenie sprzedaży paliwa, i że zamierza podjąć dalsze kroki, takie jak nałożenie obowiązków na przedsiębiorstwa transportowe.

96. Wiadomość elektroniczna ministère du développement durable (ministra zrównoważonego rozwoju) z dnia 6 października 2005 r. wskazuje również, że zaopatrzenie Korsyki w produkty naftowe jest w rzeczywistości możliwe „w drodze rozładunku w Ajaccio – *pod ochroną sił porządkowych* – tankowca z Barcelony” [45]. Wiadomość elektroniczna kończy się słowami, że „[p]rawie wszystkie stacje paliw na wyspie zostały zaopatrzone”.

97. Wydaje mi się zatem, że argumenty oparte na ryzyku poważnych zakłóceń porządku publicznego i naruszenia ciągłości terytorialnej między Francją kontynentalną a Korsyką powinny zostać oddalone.

98. Jakikolwiek inny wniosek mógłby prowadzić do niedopuszczalnego skutku w postaci uzależnienia skuteczności prawa Unii od dobrej (lub złej) woli lub od mniejszych lub większych zdolności wprowadzenia blokady przez niektóre grupy, których interesy są naruszane przez decyzje instytucji Unii lub decyzje podejmowane przez państwa członkowskie w celu zastosowania się do nich [46]. Podobnie jak Komisja uważam, że Republika Francuska rozumuje w tym względzie tak, jak gdyby mogła jedynie poddać się w obliczu gróźb zakłócenia porządku publicznego wysuwanych przez te grupy. W związku z tym należy stwierdzić, że – podobnie jak bardzo zwięźle wyraziła to Komisja podczas rozprawy – dyskomfort polityczny nie jest równoznaczny z całkowitą niemożliwością wykonania decyzji.

4. W przedmiocie braku lojalnej współpracy

99. Pozwalam sobie dodać, że jeśli państwo członkowskie napotyka trudności w wykonaniu decyzji Komisji, orzecznictwo Trybunału stanowi, iż Komisja i państwo członkowskie „na podstawie w szczególności art. [4 ust. 3 TUE], nakładającego na państwa członkowskie i instytucje [Unii] wzajemne obowiązki lojalnej współpracy, […] powinny w dobrej wierze współpracować w celu pokonania trudności w pełnym przestrzeganiu postanowień traktatu, zwłaszcza dotyczących pomocy państwa” [47].

100. Trybunał kilkakrotnie orzekł, że „przesłanka całkowitej niemożliwości wykonania nie jest spełniona, gdy pozwane państwo członkowskie ogranicza się do poinformowania Komisji o trudnościach natury prawnej, politycznej lub praktycznej w wykonaniu decyzji, nie podejmując względem przedsiębiorstw, których to dotyczy, rzeczywistych kroków zmierzających do odzyskania pomocy i nie przedstawiając Komisji alternatywnych sposobów wykonania decyzji, które mogłyby pomóc przezwyciężyć te przeszkody” [48].

44 — Zobacz pkt 88 niniejszej opinii.

45 — Wyróżnienie moje.

46 — Zobacz podobnie wyrok Komisja/Francja (C-121/07, EU:C:2008:695, pkt 72), w którym Trybunał orzekł, iż „przyjmując, że trudności przywołane przez Republikę Francuską rzeczywiście w części mają źródło w wykonaniu przepisów pochodzenia wspólnotowego, to państwo członkowskie nie może powoływać się na trudności pojawiające się na etapie wykonania aktu wspólnotowego, w tym trudności związane z oporem jednostek, dla usprawiedliwienia nieprzestrzegania zobowiązań i terminów wynikających z norm prawa wspólnotowego”.

47 — Wyrok Komisja/Francja, C-214/07, EU:C:2008:619, pkt 45. Zobacz także podobnie wyroki: Komisja/Włochy, C-348/93, EU:C:1995:95, pkt 17; Komisja/Francja, C-261/99, EU:C:2001:179, pkt 24; Komisja/Hiszpania, od C-485/03 do C-490/03, EU:C:2006:777.

48 — Wyrok Komisja/Francja, C-214/07, EU:C:2008:619, pkt 46. Zobacz także podobnie wyroki: Komisja/Hiszpania, C-404/00, EU:C:2003:373, pkt 47; Komisja/Włochy, C-99/02, EU:C:2004:207, pkt 18; Komisja/Grecja, C-415/03, EU:C:2005:287, pkt 43; Komisja/Hiszpania, od C-485/03 do C-490/03, EU:C:2006:777, pkt 74.

101. Tymczasem z akt sprawy w sposób wyraźny wynika, że Republika Francuska nie podjęła wobec zainteresowanych przedsiębiorstw żadnych działań tego rodzaju i nie zaproponowała Komisji żadnego alternatywnego sposobu wykonania decyzji, który umożliwiałby przezwyciężenie powoływanych przez nią trudności.

102. W związku z tym Republika Francuska uchybiła ciążącemu na niej obowiązkowi podjęcia w wyznaczonym terminie wszelkich niezbędnych środków w celu odzyskania od zainteresowanych przedsiębiorstw pomocy państwa uznanej za niezgodną z prawem i z rynkiem wewnętrznym na mocy art. 2 ust. 1 spornej decyzji.

B – *W przedmiocie zarzutu drugiego, opartego na braku anulowania wszystkich wypłat bezprawnie przyznanej pomocy*

103. Komisja w skardze zarzuca Republice Francuskiej, iż nie anulowała w wyznaczonych terminach wszystkich dotychczas niezrealizowanych wypłat pomocy, o której mowa w art. 2 ust. 1 spornej decyzji.

104. Zdaniem Komisji, w przeciwieństwie do tego, co nakazuje art. 3 ust. 4 spornej decyzji, płatności te nie zostały natychmiast zawieszone ani anulowane. W skardze wyjaśnia, że wstępny budżet OTC na rok 2013, przyjęty przez jego zarząd w dniu 25 czerwca 2013 r. wykazywał dwie rekompensaty finansowe na rzecz SNCM i CMN w wysokości, odpowiednio, 78 014 930 EUR i 32 627 141 EUR. Kwoty te obejmowały jednocześnie usługę podstawową i usługę dodatkową w świetle odpowiednich kwot za lata poprzednie.

105. Komisja odwołuje się również do wiadomości elektronicznej z dnia 29 listopada 2013 r.[49], zgodnie z którą władze francuskie potwierdzają przerwanie wypłaty rekompensaty dotyczącej usługi dodatkowej w lipcu 2013 r., przedstawiając Komisji dowód zlecenia płatności OTC na rzecz SNCM, stwierdzający dokonanie płatności dotyczącej rekompensaty wyłącznie z tytułu usługi podstawowej.

106. Jednakże jej zdaniem zlecenie to nie dowodzi, iż wypłata rekompensaty z tytułu usługi dodatkowej została przerwana w miesiącu lipcu 2013 r., lecz jedynie obrazuje płatność z tytułu usługi podstawowej, przy czym władze francuskie nie przedstawiają zresztą najmniejszych informacji na temat sposobu, w jaki kwota ta została obliczona.

107. W odpowiedzi na skargę Republika Francuska twierdzi, że wypłata rekompensaty z tytułu usługi dodatkowej została zawieszona od lipca 2013 r. Opiera się ona na:

— rzeczonym zleceniu płatności, które jej zdaniem wykazuje, iż OTC uiściło na rzecz SNCM za lipiec 2013 r. tylko 2 880 160 EUR z tytułu świadczenia usługi podstawowej,

— wyciągach bankowych SNCM załączonych do odpowiedzi na skargę, które wykazują, że począwszy od lipca 2013 r. spółka ta w rzeczywistości otrzymywała jedynie 2 880 160 EUR z tytułu świadczenia usługi podstawowej, zamiast 6 130 160 EUR otrzymywanych do czerwca 2013 r. z tytułu świadczenia usługi podstawowej i dodatkowej, oraz

— wniosek o zastosowanie środka tymczasowego złożony przez SNCM do sądu administracyjnego w Bastii w dniu 12 grudnia 2013 r. w celu uzyskania zasądzenia od OTC, między innymi, kwoty 16 225 000 EUR z tytułu braku zapłaty rekompensaty dotyczącej usługi dodatkowej.

49 — Zobacz pkt 23 niniejszej opinii.

108. Republika Francuska podkreśla również, że przy obliczaniu kwoty rekompensaty na rzecz SNCM z tytułu świadczenia usługi podstawowej za miesiące od lipca 2013 r. do grudnia 2013 r. OTC korzystało z metody zastosowanej przez Komisję w pkt 218 spornej decyzji.

109. W świetle tych okoliczności Komisja w replice zrezygnowała z tego zarzutu w zakresie, w jakim dotyczył on braku zawieszenia płatności na rzecz SNCM rekompensaty dotyczącej usługi dodatkowej od dnia 23 lipca 2013 r. i braku zadowalających informacji dotyczących tego zawieszenia.

110. Jednakże Komisja podtrzymuje swój zarzut dotyczący braku zawieszenia płatności na rzecz SNCM rekompensaty dotyczącej usługi dodatkowej za okres od doręczenia spornej decyzji Republice Francuskiej, które miało miejsce w dniu 3 maja 2013 r., do dnia 23 lipca 2013 r. W istocie z wyciągów bankowych SNCM wynika, że podczas tego okresu władze francuskie dokonały na rzecz SNCM trzech płatności miesięcznych, każda w wysokości 6 130 160 EUR.

111. W duplice Republika Francuska nie kwestionuje tego faktu, co potwierdziła na rozprawie.

112. Tymczasem zawieszenie wypłaty rekompensaty dotyczącej usługi dodatkowej powinno nastąpić z chwilą doręczenia spornej decyzji Republice Francuskiej, a mianowicie – jak stanowi art. 3 ust. 4 – w dniu 3 maja 2013 r. Jak wskazała Komisja, nie istnieje żadna poszlaka, ani nawet żadne twierdzenie władz francuskich, zgodnie z którym płatności z tytułu usługi dodatkowej przewidziane na okres między dniem 3 maja 2013 r. i dniem 23 lipca 2013 r. zostały zawieszone lub anulowane. Nie ma także mowy o odzyskaniu przez władze francuskie kwot, które zostały wypłacone w tym okresie.

113. W konsekwencji, nie anulując w wyznaczonych terminach wszystkich wypłat pomocy, o której mowa w art. 2 ust. 1, Republika Francuska uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciążą na mocy art. 3 ust. 4 spornej decyzji.

C – *W przedmiocie zarzutu trzeciego, opartego na braku poinformowania Komisji*

114. Ponieważ Republika Francuska nie podjęła w wyznaczonych terminach środków koniecznych do anulowania wypłaty pomocy w przyszłości i do odzyskania już wypłaconych kwot pomocy, uchybiła ona także obowiązkowi poinformowania Komisji o podjętych działaniach w terminie dwóch miesięcy od doręczenia spornej decyzji, do czego jest zobowiązana na podstawie art. 5 spornej decyzji.

115. Stwierdzenie to podkreśla fakt, że Republika Francuska nawet nie odpowiedziała na uwagi i żądania wyjaśnień, które Komisja wystosowała do niej w następstwie braku jakichkolwiek kontaktów ze strony władz francuskich.

116. Pragnę przytoczyć tytułem przykładu pismo Komisji do stałego przedstawicielstwa Republiki Francuskiej przy Unii Europejskiej z dnia 20 września 2013 r., w którym skarży się ona na fakt, że jej uwagi oraz żądania wyjaśnień „nie [spotkały] się z żadną odpowiedzią" i że „po upływie […] różnych terminów przewidzianych w [spornej decyzji] władze francuskie nie [skierowały] do Komisji *żadnego dokumentu* na temat wykonania rzeczonej [d]ecyzji"[50]. Władze francuskie zareagowały na ten monit dopiero 2 miesiące później pismem z dnia 29 listopada 2013 r.

VI – **W przedmiocie kosztów**

117. Zgodnie z art. 138 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę.

50 — Wyróżnienie moje.

118. W niniejszym przypadku Komisja wniosła o obciążenie kosztami postępowania Republiki Francuskiej, która, moim zdaniem, zasadniczo przegrała. Należy zatem obciążyć ją całością kosztów postępowania.

VII – **Wnioski**

119. Mając na względzie powyższe rozważania, proponuję, aby Trybunał orzekł w następujący sposób:

1) Nie podejmując w wyznaczonym terminie wszelkich niezbędnych środków w celu odzyskania od Société nationale maritime Corse-Méditerranée (SNCM) SA pomocy państwa uznanej za niezgodną z prawem i z rynkiem wewnętrznym na mocy art. 2 ust. 1 decyzji Komisji 2013/435/UE z dnia 2 maja 2013 r. w sprawie pomocy państwa SA.22843 (2012/C) (ex2012/NN) wdrożonej przez Republikę Francuską na rzecz Société nationale maritime Corse-Méditerranée i Compagnie Méridionale de Navigation, nie anulując w wyznaczonych terminach wszystkich wypłat pomocy, o której mowa w art. 2 ust. 1 i nie informując Komisji Europejskiej w wyznaczonym terminie o środkach podjętych w celu zastosowania się do tej decyzji, Republika Francuska uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciążą na mocy art. 288 akapit czwarty TFUE i art. 3–5 tej decyzji.

2) Republika Francuska zostaje obciążona kosztami.